

Asia: VN/13118/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksen tavoitteena on toteuttaa hallituksen kehysriihessä sovittuja säästötoimia kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisella siten, että toimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvausaikaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen. Esitys koskisi kotoutumislain 63 §:n säädettyjä toimeentulotuesta maksettavia korvauksia hyvinvointialueille.

Esityksen taloudellisia vaikutuksia käsittelevässä tekstissä todetaan, että julkiseen talouteen säästöä syntyy, mikäli korvausten piirissä olevien henkilöiden toimeentulokiriippuvuutta voidaan vähentää. Vuoden 2025 alussa voimaan tulevan kotoutumislain (681/2023) mukaisesti panostetaan erityisesti kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuuteen, millä tavoitellaan maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen nopeutumista.

Riihimäen kaupunki katsoo, että esitys korvausajan lyhentämisestä ei tule tosiasiallisesti vähentämään toimeentulokiriippuvuutta ao. henkilöiltä millään muotoa. Työllisyystilanteen kehitys, talouden kasvun heikot ennusteet, kotoutumisasiakkaiden kotoutumiskoulutukseen pääsyn pullonkaulat ja meneillään olevat merkittävät TE- ja kotoutumispalvelujen uudistukset antavat vahvan näkymän sille, ettei toimeentulokiriippuvuutta kyetä vähentämään tämän kohderyhmän osalta siten, että se nopeuttaisi työllistymistä.

Kiintiöpakolaiset ovat usein vakavasti sairaita, traumatisoituneita ja/tai vammaisia sekä monesti luku- ja kirjoitustaidottomia, joten heidän palveluiden tarve on suuri vielä monta vuotta maahan saapumisen jälkeen. On epärealistista odottaa, että he työllistyisivät vuodessa ja eivätkä siten tarvitsisi toimeentulotukea. Esitetty muutos asettaa myös tilapäistä suojelua saavat henkilöt eriarvoiseen asemaan muiden kansainvälistä suojelusta saavien rinnalla, mikäli esitys etenee ehdotetun mukaisena. Tilapäistä suojelua saavilla ei ole oikeutta työmarkkinatukeen ja heidän

toimeentulonsa turvataan ainoastaan perustoimeentulolla. Samalla paine kuntien kotoutumispalveluissa työllistymisen edistämiseksi kasvaa ilman mahdollisuutta panostaa lisäresursseja ensimmäisen vuoden aikana toteutettavaan koulutukseen. Hallituksen esityksessä mainittua julkisen talouden säästöä ei tule tämän esityksen myötä syntymään, vaan tilanne tulee olemaan esityksen toteutuessa päinvastainen. Samoin kuntatalouden heikkenemisen myötä tarvitaan valtiolta lisäpanostusta kuntien kotoutumispalveluiden järjestämiseen.

Lainsäätäjän tulisi huomioida, että mahdollisuus vaikuttaviin palveluihin, jotka vähentäisivät toimeentulotukiriippuvuutta, edellyttäisivät merkittävää lisäpanostusta alkuvaiheen palveluihin, joista esimerkiksi henkilön mahdollisuus koulutukseen on yksi tärkeimmistä. Tällä hetkellä kotoutumiskoulutuspaikkoja ei ole riittävästi ja kotoutuja-asiakkaat voivat joutua odottamaan jopa yli vuoden pääsyä koulutukseen piiriin.

Hirvonen Petri
Riihimäen kaupunki